

8. Концепція адміністративної реформи в Україні. Офіційний вісник України від 11.06.1999 – 1999 р., № 21, ст. 32.
9. Курашвили Б.П. Очерк теории государственного управления. – М.: Наука, 1987.
10. Оболенский А.В. Человек и государственное управление. – М.: Наука, 1987. – 252 с.
11. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту: Монограф./ Кол. авт.; За заг. ред. В.Б.Аверянова. – Ін-т держ. і права ім. В.М.Корецького НАН України; Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. – 588 с.

12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 7 лис. 2010 р. № 2591-VII// Офіц. вісн. України. – 2010. – № 79.
13. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 берез. 2011 р. № 3166-VII// Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст.385.
14. Про звернення громадян: Закон України № 393/96-ВР від 02.10.1996р. // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст.256.
15. Про доступ до публічної інформації: Закон України № 2939-VI від 13.01.2011 р. // Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст.314.

Надійшла до редколегії 12.03.13

М. Михровська, ассист.
КНУ імени Тараса Шевченка, Киев

РОЛЬ РЕОРДИНАЦИОННЫХ ОТНОШЕНИЙ В ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ ВЛАСТИ

В статье анализируется суть таких отношений в сфере государственного управления, как реординационные, объясняются основания для их выделения наряду с отношениями субординации и координации, рассмотрена роль реординационных отношений в процессе демократизации современной исполнительной власти.

Ключевые слова: реординация, реординационные отношения, субординация, координация, управление, демократизация.

M. Mihrovskaya, assistant
Kyiv National Taras Shevchenko, Kyiv

REORDINATED RELATIONS IN THE DEMOCRATIZATION EXECUTIVE

The nature of relationships in public administration sphere, called "reordination" are analyzed, main reasons for its separation of related categories are explained, role of reordination in democratization processes of the executive power are examined.

Key words: reordination, subordination, coordination, administration, relationships, democratization.

УДК 347.77

О. Гула, здобувач
КНУ імени Тараса Шевченка

ПРАВОВІДНОСНИНИ З НАДАННЯ ПОСЛУГ ПАТЕНТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Стаття присвячена висвітленню сутності та змісту правовідносин з надання послуг патентних досліджень у цивільному праві України. Проаналізовано підходи різних вчених щодо сутності правовідносин з надання послуг патентних досліджень у цивільному праві України та РФ. Автор акцентує увагу на розкритті змісту правовідносини з надання послуг патентних досліджень.

Ключові слова: правовідносини з надання послуг патентних досліджень, патентне дослідження, патентна інформація, патентний пошук.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження обумовлена активізацією комерціалізації патентних досліджень в Україні та світі, а також широким переліком прогалин в цивільно – правовому регулюванні правовідносини з надання послуг патентних досліджень. Це в свою чергу призводить до численних зловживань при наданні послуг патентних досліджень.

Стан дослідження. Йдеться, зокрема, про методологічне значення робіт провідних науковців таких як Кузнецова Н.С. [7], Кохановська О.В. [11], Боднар Т.В. [10], Несчетна Т.К., Рябець А. І. [12], Добриніна Г. А. [13] та інших, які не тільки розвинули, але й суттєво оновили традиційні наукові уявлення в цій сфері. Доцільно зауважити, що без врахування та аналітичного розгляду їх наукового внеску неможливе належне дослідження правовідносини з надання послуг патентних досліджень. Водночас варто визнати, що в доктрині цивільного права України мають місце поки що початкові спроби залучити аналітичний потенціал сучасної науки до висвітлення та аналізу цивільно – правових аспектів правовідносини з надання послуг патентних досліджень. Саме тому, **метою** статті є подальша теоретична розробка у сфері правовідносин з надання послуг патентних досліджень.

Виклад основного матеріалу. Правовідносини з надання послуг патентних досліджень являють собою зобов'язальні правовідносини. У статті 509 ЦК України визначено, що зобов'язання є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати

майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) [1]. Правовідносини з надання послуг патентних досліджень передбачають проведення патентних досліджень боржником на замовлення кредитора. Основні положення та порядок проведення патентних досліджень врегульовано ДСТУ 3575-97 "Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення" [2]. Основною метою патентних досліджень є визначення на основі науково – технічної, зокрема патентної документації, технічного рівня і тенденцій розвитку об'єктів цивільного обороту, їхньої патентоспроможності, наявності чи відсутності порушень прав власників чинних охоронних документів. Патентні дослідження з метою визначення "патентної чистоти" об'єкта цивільного обороту дозволяють з'ясувати його перспективи на національному та/або міжнародних ринках. Крім того вони допомагають виявити потенційних конкурентів, знайти вірне рішення щодо продажу чи купівлі ліцензії. Патентні дослідження з метою встановлення порушення прав власників чинних охоронних документів або незаконного використання об'єктів промислової власності можуть застосовуватися під час досудового чи судового розгляду питань, пов'язаних з охороною та захистом прав власників охоронних документів на об'єкти промислової власності.

Правовідносини з надання послуг патентних досліджень являють собою результат правового регулювання суспільних відносин, специфічну форму реалізації правових норм. З змісту статей 527-529, 531, 532, 538, 539 тощо ЦК України [1] можна зробити висновок про те, що крім правових норм, регулятором суспільних

відносин, внаслідок впливу яких останні набувають форми зобов'язальних правовідносин з надання послуг патентних досліджень, виступають у випадках, встановлених законом також договір, звичай ділового обороту та суть зобов'язання.

Цивільним законодавством, зокрема ч. 1 ст. 902 ЦК України [1], встановлюється вимога щодо надання послуги виконавцем особисто. Це вказує на особисто-довірчий характер правовідносин з надання послуг патентних досліджень між виконавцем і замовником і на таку ознаку послуг патентних досліджень як фидуціарність.

Згідно з статтею 901 ЦК України виконавець зобов'язується надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності. Це означає, що послуги патентних досліджень споживаються з їх наданням та процес надання послуг патентних досліджень невідривний від виконавця послуги. Споживання послуг патентних досліджень співпадає з процесом їх надання. Це вказує на таку ознаку послуг патентних досліджень, як невіддільність послуг патентних досліджень від виконавця послуги.

Стаття 901 ЦК України передбачає, що виконавець надає послугу не на свій розсуд в будь-який час, а надання послуги завжди передують завданням (або замовленням) замовника. Таким чином, виконавець патентного дослідження надає послугу за завданням замовника, відповідно і у замовника виникає зобов'язання оплатити виконавцеві послугу патентного дослідження.

В теорії права об'єкт правовідносин розглядається як матеріальні, духовні та інші соціальні блага, що слугують задоволенню інтересів і потреб громадян та їх організацій і з приводу яких суб'єкти вступають у правовідносини та здійснюють свої взаємні суб'єктивні права та юридичні обов'язки [3, с. 230]. На думку Алексєєва С.С. об'єкт правовідносин – це той предмет навколишнього світу, матеріальне або нематеріальне благо, з приводу якого (стосовно якого) склалося правовідношення [4, с.72]. Як відомо об'єктом правовідносин визнаються не лише предмети матеріального світу, продукти духовної творчості в об'єктивованій формі, але і дії людей та їхня поведінка. Халфіна Р.О. зазначає, що таке розширення поняття об'єкта права є, результатом спроб узгодити поняття правовідносин як єдності правової форми і матеріального змісту з тим, що при конкретному аналізі розглядається лише права форма – права і обов'язки. Звідси виникають інтерпретації об'єкта як дії, поведінки поряд з матеріальними об'єктами або незалежно від них [5, с. 213].

Підтримуючи позицію О.С.Юффе стосовно існування юридичного об'єкта правовідносин, яким є поведінка зобов'язаних осіб, вольового об'єкта – волі учасників правовідносин і матеріального об'єкта правовідносин, яким автор вважав речі або інше благо, на які спрямована поведінка учасників правовідносин [6, с. 679-682], **пропонуємо** матеріальними об'єктом правовідносин з надання послуг патентних досліджень вважати звіт про проведення патентне дослідження, який виконавець має передати замовнику. Н.С.Кузнєцова виділяє юридичний об'єкт (об'єкти) зобов'язання, яким визнається певна поведінка зобов'язаної особи, і матеріальний об'єкт (об'єкти), яким є той або інший об'єкт цивільних відносин (майно, гроші) [7, с. 628].

На основі проведеного аналізу, **вважаємо**, що предметом правовідносин з надання послуг патентних досліджень є визначення виконавцем на основі науково – технічної, зокрема патентної документації, технічного рівня і тенденцій розвитку об'єктів цивільного обороту, їхньої патентоспроможності, наявності чи відсутності порушень прав власників чинних охоронних документів,

подальша підготовка виконавцем звіту про проведення патентне дослідження, його прийняття замовником та сплата винагороди.

Одним з елементів цивільного правовідношення з надання послуг патентних досліджень є його **суб'єкти**.

Враховуючи, що найпоширенішими учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи (ч. 1 ст. 2 ЦК) [1], саме вони переважно і виступають суб'єктами цивільного правовідношення з надання послуг патентних досліджень. Участь у цивільних правовідносинах з надання послуг патентних досліджень таких публічно-правових утворень як держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інших суб'єктів публічного права є досить обмеженою.

Визначальною ознакою, що характеризує суб'єкти правовідношення з надання послуг патентних досліджень, які іменуються в ЦК України сторонами (ч. 1 ст. 510 ЦК), є наявність між ними правового зв'язку. Цей правовий зв'язок полягає в обов'язку однієї сторони (боржника) надати послуги патентних досліджень на користь другої сторони (кредитора) і в праві кредитора вимагати від боржника виконання його обов'язку (ч. 1 ст. 509 ЦК). В свою чергу виконавець патентного дослідження має право вимагати сплати винагороди. Порядок розрахунків сторони визначають в договорі з надання послуг патентних досліджень.

Замовником патентного дослідження (кредитором) можуть виступати як фізичні, так і юридичні особи. Це можуть бути наукові парки, виробничі підприємства, бізнес інкубатори, центри передачі технологій, ліцензійні агентства, інвестиційні компанії, пайові та венчурні фонди, страхові компанії, аудиторські та маркетингові компанії, комерційні та некомерційні кредитні організації, банки, науково – дослідні організації, інвестори тощо.

Виконавцем патентного дослідження (боржником) можуть виступати:

1. Філія державного підприємства "Український інститут промислової власності" – Український центр інноватики та патентно – інформаційних послуг, а також
2. Юридичні та фізичні особи, які надають відповідні консультаційні послуги.

ДСТУ 3575-97 "Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення" [1] встановлює порядок взаємодії осіб та підрозділів суб'єкта цивільних правовідносин, який є відповідальним за проведення патентних досліджень та власником оригіналу звіту про патентні дослідження. ДСТУ 3575-97 врегульовано правовідносини, які виникають, змінюються та припиняються між підрозділами – виконавцями і патентними підрозділами, а саме: "Керівник юридичної особи та керівники цих підрозділів документують процес проведення патентних досліджень та їх результати" тощо.

Стосовно зобов'язальних правовідносин з надання послуг патентних досліджень необхідно розрізняти суб'єктів зобов'язання і суб'єктів виконання [8, с. 69; 9, с. 24]. Суб'єктів виконання зобов'язальних правовідносин з надання послуг патентних досліджень включають в себе не лише сторін зобов'язання (як суб'єктів зобов'язального правовідношення), але й інших осіб, участь яких у правовідносинах з надання послуг патентних досліджень (шляхом його виконання і прийняття виконання) обумовлена договором, законом або впливає із суті зобов'язальних правовідносин з надання послуг патентних досліджень чи звичаїв ділового обороту, з метою забезпечення адекватного правового закріплення їх ролі у виконанні зобов'язання [10, с. 28-31].

В свою чергу ДСТУ 3575-97 "Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення" [2] встановлює коло користувачів з розрізненням вимог обов'яз-

кового та рекомендаційного характеру. При цьому враховується специфіка власне патентних досліджень. Виконавець послуги повинен володіти визначеними ДСТУ 3575-97 професійними навичками.

Виконавець патентного дослідження проводить його з використанням патентної інформації для визначення патентної ситуації шляхом поєднання традиційних та нових джерел інформації. Патентну інформацію ми розуміємо як різновид інформації як такої [11]. Якзначають Т.К. Несчетна та А.І. Рябець у своїй статті "Патентна інформація – важливе джерело інноваційного розвитку" патентна інформація вміщує не лише відомості, які містяться в самому патентному документі, але й відомості про патентний документ чи групу патентних документів, які розглядаються ніби ззовні [12, с. 57].

Автор наголошує, що особливістю правовідносини з надання послуг патентних досліджень є те, що об'єктом останніх, спрямованих на дослідження патентної інформації, може бути не тільки та патентна інформація, яка стала об'єктом правової охорони, але й така, що не набула відповідного статусу.

Виконавець патентного дослідження зобов'язаний забезпечити повноту його проведення, технологічність патентного дослідження та можливість контролю за проведенням патентного дослідження. Вказане забезпечується проведенням патентного дослідження як послідовності процесів розробки, пошуку, систематизації, аналізу та оформлення: розроблення завдання на проведення патентних досліджень, розроблення регламенту пошуку інформації на проведення патентних досліджень щодо об'єкта цивільного обороту та його складових частин, пошук та відбір інформації та оформлення довідки про пошук, систематизація та аналіз інформації, оформлення звіту про патентні дослідження [13, с. 7-8].

Виконавець патентного дослідження зобов'язаний володіти визначеними професійними навичками [2]. Телестакова А. А. професійні послуги поділяє на звичайні професійні, для надання яких виконавцю досить мати середній рівень знань, навичок, що зустрічаються в даному професійному середовищі, і професійні кваліфіковані, що потребують певної кваліфікації виконавця, що характеризуються високим ступенем [14]. Виконавець патентного дослідження зобов'язаний здійснити патентне дослідження кваліфіковано. Це в свою чергу відповідає вимогам ДСТУ 3575-97 [2].

Виконання зобов'язання по наданню послуг патентного дослідження завжди пов'язане з підготовкою письмових документів, написанням звіту про патентне дослідження, висновків, іншої документації залежно від обсягу патентного дослідження. Підготовка звіту про патентне дослідження при наданні послуг патентних досліджень складає одну з найголовніших обов'язків виконавця патентного дослідження.

Виконавець послуги патентного дослідження зобов'язаний надати замовнику звіт про патентне дослідження.

Проаналізувавши джерела нормативно – правового регулювання правовідносини з надання послуг патентних досліджень в Україні та світі, доходимо висновку,

що до обов'язків виконавця патентного дослідження можна віднести контроль, документування, обов'язкове застосування сукупності наукових методів та прийомів, проведення повного, системного, наукового аналізу властивостей об'єкта цивільного обороту, обов'язкове застосування сукупності наукових методів та прийомів

Правовідносини з надання послуг патентних досліджень закріплюються сторонами відповідних правовідносин у формі договору. Об'єктом цивільно – правового договору з надання послуг патентних досліджень є дії обслуговуючого характеру, а саме здійснення патентного пошуку, порівняльний аналіз та дослідження, акумуляції певної науково-технічної та будь-якої іншої інформації, необхідної для того, щоб визначити чи відповідає патентна інформація умовам надання правової охорони або здійсненню інших цілей патентного дослідження.

Висновки. Автором вперше в науці цивільного права проаналізовано правовідносини з надання послуг патентних досліджень, а саме: визначено об'єкт та предмет правовідносин з надання послуг патентних досліджень, проведено класифікацію суб'єктів правовідносин з надання послуг патентних досліджень, проаналізовано права та обов'язки останніх.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України: прийнятий 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40 – 44. – Ст. 356: Із змінами, внесеними згідно із Законами України станом на 22 грудня 2006 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення: ДСТУ 3575-97. – [Чинний від 1998-01-01].- К.: Держспоживстандарт України 1997. – 38с. – (Національний стандарт України)
3. Теорія держави і права: Навч. посіб. / А.М.Колодій, В.В. Копейчиков, С.А.Лисенков та ін.; За заг. ред. С.Л.Лисенкова, В.В.Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 368 с.
4. ОБЩАЯ ТЕОРИЯ ПРАВА. С. С.Алексеев. Курс в двух томах. Москва. 1982. том II. Общая теория права. В двух томах. Т. II – М.: Юрид. лит. 1982. – 360 с.
5. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. – М.: Юрид. лит., 1974. – 348 с.
6. Иоффе О.С. Избранные труды по гражданскому праву: Из истории цивилистической мысли. Гражданское правоотношение. Критика теории "хозяйственного права". – М.: "Статут". – 2000.
7. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / О.В.Дзера (керівник авт. кол.), Д.В.Боброва, А.С.Довгерт та ін.; За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецова. 2-е вид. допов. і перероб. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – Кн. 1. – 736 с.
8. Иоффе О.С. Обязательственное право. – М.: Юрид. лит., 1975. – 880 с.
9. Гражданское право: В 2 т. Том II. Полутом 1: Учебник / Отв. ред. проф. Е.А.Суханов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство БЕК, 2000. – 704 с.
10. Боднар Т.В. Суб'єкти виконання договірних зобов'язань // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 6. – С. 28-31.
11. Кохановська О.В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: монографія. – К.: Видавничо – поліграфічний центр "Київський університет", 2006. – 463с.
12. Несчетна Т.К., Рябець А. І. Патентна інформація – важливе джерело інноваційного розвитку // Світогляд. – 2010.- №5. – С. 57-59.
13. Патентні дослідження. Методичні рекомендації / За ред. Петрова. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. – 264 с.
14. Телестакова А. А. Система договорів про надання послуг в цивільному праві України: дис. ... к-та юр.наук: 12.00.03/ Телестакова Арменіу Абриквіна; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. – К., 2008. – 276 с.

Надійшла до редколегії 12.03.13

О. Гула, соискатель
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

ПРАВООТНОШЕНИЯ ПО ПРЕДОСТАВЛЕНИЮ УСЛУГ ПАТЕНТНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В ГРАЖДАНСКОМ ПРАВЕ УКРАИНЫ

Статья посвящена освещению сущности и содержания правоотношений по предоставлению услуг патентных исследований в гражданском праве Украины. Проанализированы подходы различных ученых касательно сущности правоотношений по предоставлению услуг патентных исследований в гражданском праве Украины и РФ. Автор акцентирует внимание на раскрытии содержания правоотношений по предоставлению услуг патентных исследований.

Ключевые слова: правоотношения по предоставлению услуг патентных исследований, патентное исследование, патентная информация, патентный поиск.

O. Hula, Researcher degree
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

PATENT RESEARCH SERVICES LEGAL RELATIONSHIPS IN CIVIL LAW OF UKRAINE

The article is devoted to the nature and content of patent research services legal relationships' coverage in the civil law of Ukraine. The approaches of various scientists concerning the patent research services legal relationships' essence in the civil law of Ukraine and Russia are analyzed. The author focuses on the patent research services legal relationship content discovery.

Keywords: patent research legal relationships, patent research, patent information, patent search.

УДК 004.056.5:629.73(045)

А. Нашинець-Наумова, канд. юрид. наук
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

У статті розглядаються проблемні питання забезпечення інформаційної безпеки в цивільній авіації. Під забезпеченням інформаційної безпеки в цивільній авіації розуміється комплекс справ, для вирішення яких потрібно поєднання заходів, адміністративного, цивільного та програмно-технічного рівнів.

Ключові слова: інформація, інформаційна безпека, загроза, забезпечення безпеки.

Цивільна авіація – це галузь, що відбиває як дзеркало, загальний стан економіки держави. На жаль, останні два десятиліття розвитку авіатранспортної галузі не можна назвати успішними. Кризові явища перехідного періоду безпосередньо торкнулися і цивільної авіації, і авіаційної промисловості, і всього, що пов'язано з розвитком і підтримкою інфраструктури, що забезпечує їх.

Але незважаючи на фінансові і виробничі проблеми, українські авіакомпанії існують, пасажирів літають, життя триває. В умовах, що склалися, вирішальним чинником виживання є можливість оптимізації вживаних бізнес-рішень при збереженні і навіть підвищенні безпеки польотів. У цьому напрямі прагнення авіакомпаній перейти на експлуатацію повітряних суден іноземного виробництва стає абсолютно зрозумілим. Але це далеко не єдиний механізм підвищення ефективності авіаперевезень. Приміром, один із способів оптимізації процесів, що забезпечують цивільну авіацію полягає у використанні сучасних інформаційних технологій.

Світова авіаційна індустрія формалізувала процеси забезпечення цивільної авіації через стандарти, правила, рекомендації, формати інформаційних обмінів. Ця формалізація, на погляд фахівців, стала основною умовою для інтенсивного впровадження інформаційно-технологічних рішень в практику цивільної авіації [1; 2; 3; 4].

Зараз практично немає авіакомпаній, що не використовують системи бронювання і продажу авіаквитків. На слуху такі бренди як Габріель, Сейбр, Сирена 2, Сирена 2000 та ін. Практично в усіх аеропортах застосовуються системи інформування пасажирів, системи реєстрації пасажирів і багажу. Зараз для надання своїм клієнтам різних інформаційних послуг кожна українська авіакомпанія має власний сайт в Інтернеті. Світова тенденція переходу на безпаперові технології супроводу авіаперевезень лише посилює роль інформаційних технологій.

У зв'язку з масовою комп'ютеризацією інформаційних процесів в системі управління повітряним рухом, збільшенням цінності і значущості інформаційних ресурсів особливу гостроту приймає проблема надійного захисту інформації, циркулюючої в критично важливих системах управління, тобто попередження її спотворення і знищення, несанкціонованої модифікації, зловмисного отримання і використання [5, с.89]. Про серйозність проблеми говорить хоч би такий факт, що одна людина, що має доступ до автоматизованих систем управління повітряним рухом, за незначний час (трохи більше 10 хвилин) в змозі повністю паралізувати великий аеропорт. Для цього досить ввести в програмне забезпечення всього декілька десятків рядків коду програми-вірусу.

Якщо дана автоматизована система управління повітряним рухом не матиме спеціальних засобів захисту функціонування, то це загрожує небезпекою життям сотень і тисяч авіапасажирів. У зв'язку з цим, доцільно розділяти ресурси, необхідні для безпосереднього вирішення основних функціональних завдань автоматизованих систем управління повітряним рухом і ресурси, що вимагаються для забезпечення безпеки функціонування програмних засобів і баз даних [6, с. 134].

При спробі вивчити тему з'ясувалось, що по окремих аспектах досліджуваної проблематики робіт вийшло досить багато. Проте, дослідження таких авторів як: В.Бордунова, А.Верещагіна, Ю.Колосова, Ю.Малєєва, Ю.Смирнова, які торкалися сучасних проблем цивільної авіації, питання застосування і юридичного значення регламентів ІКАО, їх роль в забезпеченні принципу безпеки цивільної авіації якщо і розглядалися, то в основному в контексті багатьох інших проблем, і тому специфіка цих питань не могла бути належним чином вивчена. Крім того, деякі документи в цій сфері були прийняті нещодавно і ще не стали об'єктом глибокого вивчення фахівців повітряного права. У зв'язку з цим новизна та актуальність забезпечення інформаційної безпеки, її значущість для цивільної авіації визначають наполегливу потребу в цілісному підході до подальшого дослідження. Отже, **основною метою** даної статті – є дослідження особливостей забезпечення інформаційної безпеки в сфері цивільної авіації.

Проблема забезпечення інформаційної безпеки в цивільній авіації багатопланова і повинна розглядатися з різних сторін. Можна виділити три головні напрями аналізу цієї проблеми. Перший напрям – це соціальний аспект проблеми. Він полягає в тому, що в умовах науково-технічної революції росте небезпека помилок людей в їх безпосередній діяльності. Другий напрям проблеми характеризується потенціалом організаційних можливостей у рамках тієї або іншої системи господарювання. Значний спад активності в громадській і виробничих сферах життя нашого суспільства не міг не позначитися на уповільненні темпу зростання рівня безпеки польотів. І, нарешті, третій напрям. Він складає науковий зміст проблеми забезпечення інформаційної безпеки в цивільній авіації. Це наукове обґрунтування створення ефективних засобів захисту людей від небезпеки при виконанні польотів.

Без сумніву, для того щоб вирішувати питання інформаційної безпеки в цивільній авіації, необхідно вирішити цілий комплекс взаємопов'язаних проблем. Ці

